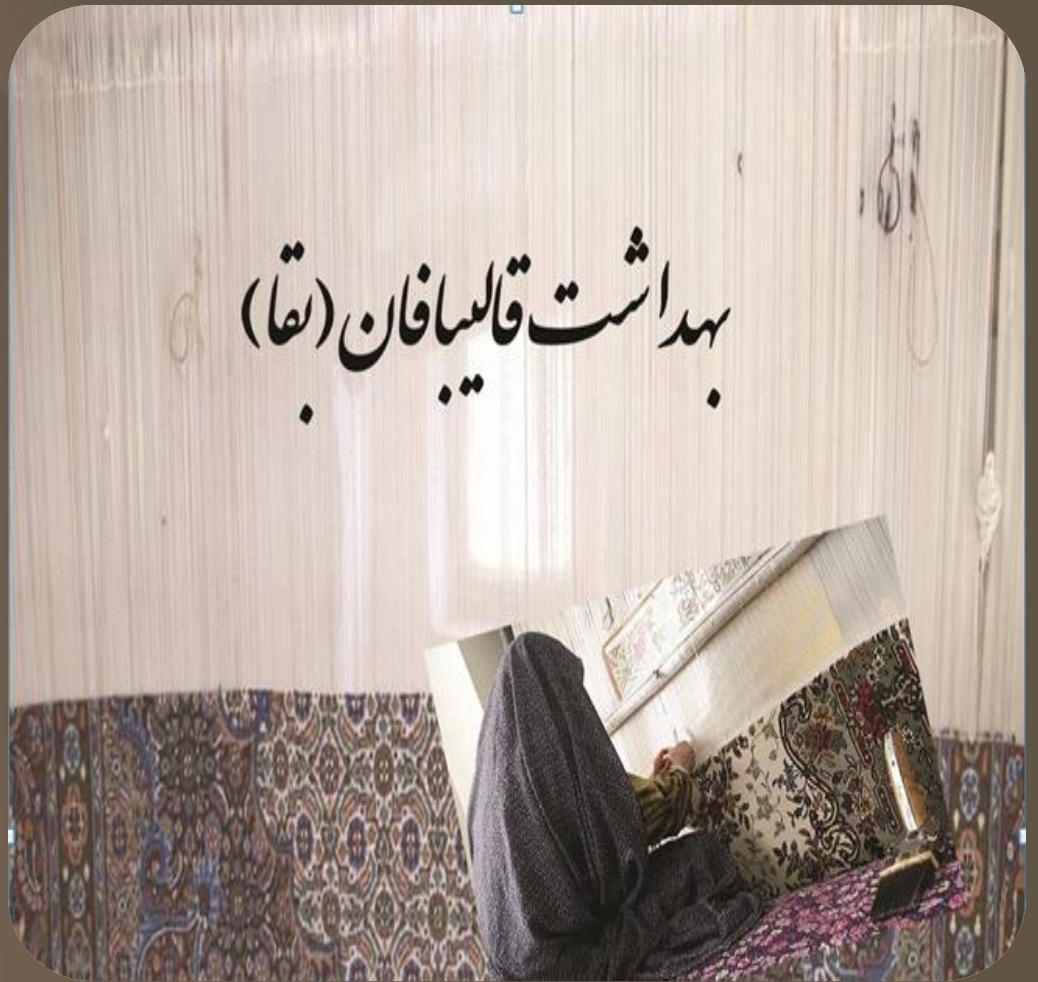

بهداشت قالیبان (تقا)

انواع کارگاههای قالیبافی در ایران :

کارگاههای قالیبافی صرف نظر از نوع دار و روش بافت قالی، به دو دسته تقسیم می شوند کارگاههای تجاری بزرگ و کارگاههای خانگی قالیبافی.

کارگاههای بزرگ تجاری قالیبافی

کارگاه خانگی قالیبافی

از نظر شکل دستگاه و مکانیسم بافت، دارها را به دو نوع تقسیم می کنند:

الف) دستگاههای افقی (زمینی)

ب) دستگاههای عمودی (ایستاده)

دار قالببافی-عمودی با پایه فلزی

نمونه هایی از دارهای قالببافی افقی

مراحل بافت قالی :

تهیه مواد اولیه

رنگرزی

طراحی

چله کشی

پودگذاری

پرداخت

معایب و مخاطرات دارهای قالببافی قدیمی:

- ۱- سقوط بافنده از روی تخته و شکستگی دست و پا.
- ۲- سختی بالا رفتن و پایین آمدن بافنده از روی تخته و بالطبع عدم تمایل به پایین آمدن جهت استراحت.
- ۳- عرض کم و لخت و برهنه بودن تخته و ناسالم بودن به صورت قطعاتی از چوب به هم میخ شده نه یک تخته صاف و یکنواخت که موجب فشار و درد در ناحیه لگن و ستون فقرات می شود.
- ۴- پخش شدن گرد و غبار پشم و کرک در سرتاسر کارگاه با توجه به ارتفاع منطقه بافت.
- ۵- بد نشستن قالبباف به صورت دو یا چهار زانو به دلیل نبودن فاصله بین تخته و قالی برای آویزان کردن پاها و خم شدن و تغییر ستون فقرات.
- ۶- بالا بودن سطح کار نسبت به دست قالبباف و عدم تسلط کافی بر کار و در نتیجه ابتلا به درد شانه و کتف و بازوها.
- ۷- احتمال سقوط شانه کوبنده، قیچی، چاقو و شکستن آنها یا برخورد به اطفال و افراد زیر قالی و ایجاد خسارت جانی و مالی

مخاطرات محیط کار قالبیافی :

سیاه زخم

بیماری های پوستی و تحریک ریه

عوارض پوستی ، آگزما و ناراحتی های چشمی

کم شدن قدرت بینایی به علت خیره شدن به نقشه و خرابی لثه ها و دندانهای شاغلین به علت فرو بردن قلم موی آغشته به رنگ های سربی به دهان.

پوکی استخوان به علت کمی نور آفتاب و تاریکی محل کار.

ضعیف شدن چشم ها و کاهش دید چشم و کاتاراکت "Catarakt" در اثر کار مداوم روی قالی ، کمبود نور ، خیره شدن کارگر به منطقه بافت و نزدیک بینی در اثر کار در محدوده کوتاه.

تغییر شکل دادن استخوان های زانو به صورت کج شدن آن و ورم مفاصل پا.

تنگ شدن کانال زایمان در لگن خاصره زنان

تغییر شکل مهره ها و ستون فقرات

ورم مفاصل انگشتان

Lumbar
Lordosis

Thoracic
Kyphosis

ریسک فاکتورهای ارگونومیک :

وضعیت بدنی (پوسچر posture) نامطلوب:

حرکات تکراری:

فشار تماسی:

اعمال نیرو:

روشنایی نامناسب:

نبود زمان استراحت کافی هنگام کار:

رئیس فاکتورهای بهداشتی :

روشنایی نامطلوب

شرایط جوی نامطلوب

عوامل شیمیایی

عوامل بیولوژیک

عوامل مکانیکی

بیماریها و عوارض ناشی از کار در قالبیافان:

اختلالات بینایی ناشی از کمبود روشنائی

اختلالات اسکلتی عضلانی

اختلالات روانی و خستگی

ناراحتی های ریوی

مسمومیت های ناشی از رنگ های شیمیایی

اقدامات پیشگیرانه

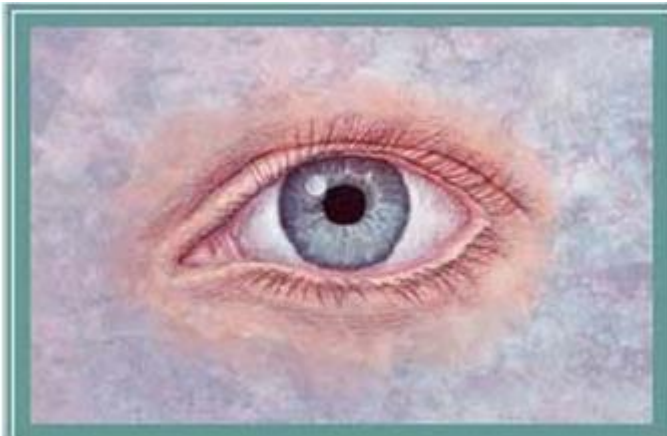
اختلالات بینایی ناشی از کمبود روشنایی

✓ لازم است محیط کار قالبیاف آفتاب گیر باشد و کارگاه دارای پنجره ای با ابعاد حداقل یک سوم تا پنجم مساحت کف کارگاه باشد.

✓ دیوارها و سقف باید صاف ، بدون ترک خوردگی و با رنگهای روشن برای انعکاس بیشتر نور رنگ آمیزی شده باشد.

✓ لامپ های نصب شده در کارگاه به هیچ وجه نباید در میدان دید قالبیاف قرار گیرد چون سبب خیرگی و خستگی زودرس چشم کارگر شده و عوارض چشمی را بوجود می آورد.

✓ استفاده از چراغهای فلورسنت ورشته ای به صورت توام موجب تامین روشنایی مطلوب در کارگاه می شود. استفاده از چراغ های ۱۰۰ تا ۲۰۰ وات و کم مصرف با نور زرد برای نوردهی موضعی در پشت سر قالبیاف به شرطی که نور یکنواختی در محل کار ایجاد نماید، توصیه می شود. ضمناً نگهداری و تعویض به موقع این منابع بایستی انجام شود.

بچه های شیرخوار دچار بیماری راشی تیسم می شوند

✓ نصب دار قالی باید به صورت عمودی و محکم باشد تا از بروز حادثه جلوگیری شود.

✓ استفاده از ابزار کار مناسب و مرغوب با دسته چوبی یا باند پیچی شده مثلاً برای گرفتن تار قالی و بافتن از سیخکهای مخصوص استفاده شود تا از مفاصل انگشتان محافظت نماید.

✓ سرویس به موقع و نگهداری مناسب ابزار کار و خوداری از بهم ریختگی و شلوغی محیط کار .

✓ فاصله پایین نورد دار قالی از زمین ۵۰ تا ۶۰ سانتی متر باشد بطوری که مانع دراز کردن پاهای قالبیاف نشود.

✓ استفاده از نیمکتهای قابل تنظیم و مجهز به تشکچه و پشتی مناسب وزیر پای مناسب برای جلوگیری از آویزان بودن پاها جهت قالبیافی پیشنهاد میگردد.

✓ پس از هر ۵۰-۶۰ سانتی متر بافت قالی باید قالی حول محور افقی پیچیده شود تا قالبیاف مجبور به بالا نگهداشتن بازوها و یا بالا بردن سطح نشیمنگاه که موجب آویزان شدن پاهای او خواهد شد ، نگردد .

✓ دار قالی و وسایل قالبیافی باید سالم و بدون شکستگی باشد.

اقدامات پیشگیرانه

ناراحتی های ریوی

✓ تعبیه هواکش در محل کارگاه جهت تهویه عمومی ضروری است.

✓ برای جلوگیری از ورود گردوغبار مضر، استفاده از ماسک تنفسی برای قالببافان پیشنهاد می شود.

اقدامات پیشگیرانه

اختلالات روانی و خستگی

- ✓ تغییر طرح ؛ رنگ و اندازه قالی هر چند وقت یکبار به منظور ایجاد تنوع در کار و بالا بردن رضایت شغلی کارگران .
- ✓ برای هر ۲ ساعت کاریک ربع وقت استراحت در نظر بگیرند.
- ✓ رعایت ساعات کار (۸ ساعت در روز) با استراحت کوتاه مدت در بین کار
- ✓ نرمش و ورزش سبک پس از هر فعالیت قالببافی در رفع خستگی و کاهش عوارض اسکلتی عضلانی مفید است.

اقدامات پیشگیرانه

مسمومیتهای ناشی از رنگ های شیمیایی

✓ خودداری از بردن نخهای قالی به دهان بعلت سمی بودن رنگهای شیمیائی بکار رفته در آن.

ورزشهای لازم برای پیشگیری از عوارض شغلی در قالیبافان

❖ نرمش های سبک گردن و کمر و مفاصل دستها و نشست و برخاست بمدت ۵ دقیقه برای کاهش عوارض یک جا نشستن

❖ برای کاهش خستگی چشم لازم است چشمهای خود را برای چند لحظه بسته و کمی بادست تمیز آنها را به نرمی ماساژ دهید سپس برای لحظاتی به دور دست نگاه کنید.

❖ در فواصل زمانی معین ماهیچه های پا را منقبض کرده و سپس رها کنید (این عمل راچند با تکرار کرده –ازسفت شدن مایع بین بافتی زانو جلوگیری می کند)
❖ عضلات سرشانه را به طرف بالا آورده و تا ده بشمارید سپس رها کنید (این حرکت راچندمرتبه درطول کارتکرار کنید)

❖ سر را به جهت عقربه های ساعت و سپس خلاف آن بچرخانید.

❖ دراز کردن پاها در زمان استراحت بین کار

❖ هنگام خوابیدن پاها را دراز کرده و زیر پاها یک بالش قرار دهید (این عمل از بروز واریس جلوگیری می کند)

مشخصات کارگاه قالیبافی استاندارد

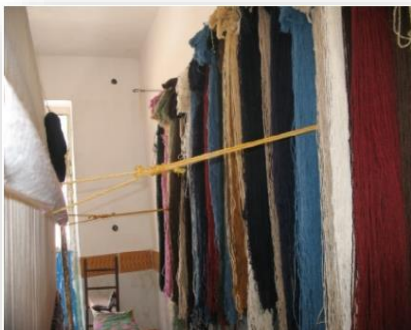
مشخصات ارگونومیکی دار قالی استاندارد

- ۱- نردبان سالم و مناسب با فاصله هر پله ۱۰ تا ۱۵ سانتی متر
- ۲- داشتن زیر پایی (چهار پایه ،صندلی ، متکا، ، لوله ، تخته اضافی روی پله های پائینی تخته نشیمن) به نحوی که هنگام نشستن ، ساق پا نسبت به ران حالت ۹۰ درجه داشته باشد.
- ۳- تخته صاف و بدون درز و چوب محکم با پهنای بیش از ۳۵ سانتیمتر
- ۴- روکش تخته مناسب شامل : یک لایه ابر با رویه چرمی و انداختن پتو یا تشک سرتاسر تخته.
- ۵- دار قالی عمود بر سطح زمین و محکم نصب شود و مایل نباشد که باعث خم شدن قالیباف و مشکلات کمری شود.

اساختمان کارگاه

دیوار و سقف کارگاه باید از مصالحی ساخته شود که از نفوذ رطوبت جلوگیری کرده و در ضمن مانع نفوذ گرما و سرما نیز باشد. همچنین دیوارها و سقف گچکاری شوند تا ضمن زیبایی و خوش نما شدن محیط داخلی کارگاه از لانه کردن حشرات در درز و شکاف دیوارها جلوگیری شود. کف کارگاه باید هموار و بدون چاله باشد و با مصالحی مانند موزائیک یا آجر پوشیده شود تا هم قابل شستشو بوده و هم مانع لغزیدن کارگران شود.

هوای کارگاه

تهویه مناسب و کافی باشد تا کارگران همیشه هوای سالم تنفس کنند

در کارگاه های قالببافی که بر اثر کوبیدن شانه و قیچی کردن پرزها ایجاد می شود می توان دریچه هایی در دیوارهای جانبی کارگاه نصب کرد .

آب‌داشت محیط کارگاه

جارو کردن و نظافت کارگاه هنگامی صورت گیرد که بافندگان مشغول به کار نبوده و روی فرش های نیمه بافته نیز پوشیده باشد. هنگام جارو کردن سر جار و خیس و دستمال و یا پارچه تمیزی جلو دهان و بینی بسته شود.

توصیه های بهداشت حرفه ای در کارگاههای قالبیافی

۱- به علت وجود گرد و غبار ناشی از تار و پود قالی که می تواند سلامت اعضای خانواده به خصوص کودکان را به شدت تهدید کند، توصیه می شود دار قالی در محلی مجزا از اتاق نشیمن نصب شود.

لامپ مهتابی و رشته ای در فاصله ۵۰ تا ۸۰ سانتی متری در بالای دار قالی و عمود بر سطح کار که بتواند آن را بخوبی روشن کند و چشم را اذیت نکند در صورت مقدور نبودن نصب پنجره یا در مواقع بارندگی و ابری بودن هوا مفید خواهد بود. در هر صورت نور کارگاه باید بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ لوکس باشد

نور همیشه از پشت سر بافنده یا از سمت چپ وی به سطح قالی بتابد.

محل نشستن باید محکم و یکنواخت با پهنای حداقل ۳۵ سانتیمتر باشد و با یک تکه موکت یا تشک

نرم پوشیده شود. استفاده از صندلی با رویه نرم و در نظر گرفتن پشته یا تکیه گاه در محل نشستن توصیه می گردد

فرد قالبیاف به هنگام کار حتما از زیر پای مناسب استفاده کند که پاها آویزان نباشد و روی جایی تکیه کند به نحوی که زاویه ۹۰ درجه بین ران و پا ایجاد شود

زنان قالبیاف بایستی در شروع بارداری تحت نظر پزشک مرکز بهداشتی بوده و از نیمه دوم بارداری از انجام قالبیافی خودداری کنند ، زیرا به علت بروز تنگی لگن مجبور به سزارین در زمان زایمان خواهند شد.

پهن کردن چادر شب زیر قالی به خاطر جمع کردن کرک و ضایعات ضروری است

در کارگاه، نصب جعبه کمک های اولیه با وسایل لازم و کپسول اطفاء حریق ، بخاری در فصل سرد و پنکه در فصل گرم لازم است

انجام معاینات دوره ای سالیانه برای تشخیص زودرس و درمان به موقع

استفاده از غذاهایی که دارای کلسیم و ویتامین ها هستند مانند شیر، تخم مرغ
گوشت، کشک، جگر، میوه و سبزی هایی نظیر هویج، اسفناج به منظور تقویت استخوانها توصیه می شود

© Can Stock Photo

طرح بقا

با توجه به اهمیت شغل قالببافی و به منظور بهبود شرایط بهداشتی محیط کار قالببافان، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی با مشارکت وزارت جهاد کشاورزی طرحی به نام طرح بقا (بهداشت قالببافان) را از سال ۱۳۷۵ به مرحله اجرا در آورده است. هدف از این طرح حفظ و ارتقاء سطح سلامتی و افزایش آگاهی های بهداشتی قالببافان و مشارکت در بهسازی کارگاههای قالببافی غیر بهداشتی روستایی میباشد. در این برنامه فالیتهایی شامل بازدید کارگاههای قالببافی منطقه، تشکیل پرونده بهداشتی برای کارگاه، ارائه آموزشهای بهداشت شغلی به قالببافان، مشارکت در بهسازی و سالم سازی کارگاههای قالببافی و انجام معاینات شغلی قالببافان با همکاری نیروهای بهداشتی شاغل در خانه ها و مراکز بهداشتی درمانی در روستاها انجام می گیرد.

با تشکر از توجه شما